

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

10 päivänä marraskuuta 2016*

Ennakkoratkaisupyyntö — Direktiivi 2002/47/EY — Soveltamisala — Käsitteet ”rahoitusvakuus”, ”asiaankuuluva rahoitusvelvoite” ja rahoitusvakuuden ”antaminen” — Mahdollisuus panna rahoitusvakuus täytäntöön maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisesta riippumatta — Käyttötilisopimus, johon sisältyy panttioikeuteen perustuvaa rahoitusvakuutta koskeva ehto pankin hyväksi

Asiassa C-156/15,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Augstākās tiesas Civillietu departaments (ylin tuomioistuin, siviiliasioiden osasto, Latvia) on esittänyt 11.3.2015 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 1.4.2015, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Private Equity Insurance Group SIA

vastaan

Swedbank AS,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja T. von Danwitz (esittelevä tuomari) sekä tuomarit E. Juhász, C. Vajda, K. Jürimäe ja C. Lycourgos,

julkisasiamies: M. Szpunar,

kirjaaja: hallintovirkamies M. Aleksejev,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 11.5.2016 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Private Equity Insurance Group SIA, edustajanaan N. Šlitke, advokäts,
- Swedbank AS, edustajinaan R. Vonsovičs, D. Lasmanis ja I. Balmaks, advokāti, sekä R. Rubenis,
- Latvian hallitus, asiamiehinään I. Kalniņš ja J. Treijs-Gigulis,
- Espanjan hallitus, asiamiehinään M. García-Valdecasas Dorrego ja V. Ester Casas,

* Oikeudenkäyntikieli: latvia.

- Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään J. Kraehling, avustajinaan J. Holmes, barrister, ja B. Kenelly, QC,
 - Euroopan komissio, asiamiehinään J. Rius, A. Sauka ja K.-Ph. Wojcik,
- kuultuaan julkisasiamiehen 21.7.2016 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee rahoitusvakuusjärjestelyistä 6.6.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/47/EY (EYVL 2002, L 168, s. 43) tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa ovat vastakkain Private Equity Insurance Group SIA ja Swedbank AS ja joka koskee ensin mainitun yhtiön jälkimmäistä vastaan nostamaa korvauskannetta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Direktiivi 98/26/EY

- 3 Selvityksen lopullisuudesta maksujärjestelmissä ja arvopaperien selvitysjärjestelmissä 19.5.1998 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/26/EY (EYVL 1998, L 166, s. 45) 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tämän direktiivin säännöksiä sovelletaan:

- a) jäljempänä 2 artiklan a alakohdassa määriteltyyn järjestelmään, johon sovelletaan jäsenvaltion lakia ja joka toimii missä tahansa valuutassa, [euroissa] tai eri valuutoissa, jotka järjestelmässä muunnetaan toisiinsa nähden,
- b) kyseiseen järjestelmään osallistujaan,
- c) vakuuteen, joka annetaan:
 - järjestelmään osallistuttaessa tai
 - jäsenvaltioiden keskuspankkien toimenpiteiden yhteydessä niiden hoitaessa keskuspankkitoimintoja.”

- 4 Mainitun direktiivin 2 artiklan a alakohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan

a) 'järjestelmällä' muodollista järjestelyä:

- kolmen tai useamman osallistujan välillä lukuun ottamatta mahdollista selvitysosapuolta, mahdollista keskuksena toimivaa vastapuolta tai mahdollista selvitysyhteisöä taikka mahdollista epäsuoraa osallistujaa; järjestelyssä on osallistujien välisten siirtomääräysten suorittamista koskevat yhteiset säännöt ja vakioidut järjestelyt,
- johon sovelletaan osallistujien valitseman jäsenvaltion lakia; osallistujat voivat kuitenkin valita vain sellaisen jäsenvaltion lain, jossa vähintään yhdellä niistä on hallinnollinen keskustoimipaikkansa, ja
- jonka se jäsenvaltio, jonka lakia sovelletaan, on nimennyt järjestelmäksi ja ilmoittanut komissiolle sen jälkeen, kun jäsenvaltio on katsonut järjestelmän säännöt asianmukaisiksi sanotun kuitenkin rajoittamatta kansallisessa lainsäädännössä säädettyjen muiden yleisesti sovellettavien tiukempien ehtojen soveltamista.”

Direktiivi 2002/47

5 Direktiivin 2002/47 johdanto-osan 1, 3–5, 9, 10, 17 ja 18 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(1) [Direktiivi 98/26] oli tärkeä edistysaskel vankkojen oikeudellisten puitteiden luomisessa maksujärjestelmien ja arvopaperien selvitysjärjestelmille. Direktiivin täytäntöönpano on osoittanut, että on tärkeää rajoittaa tällaisissa järjestelmissä piilevää, useiden oikeudenkäyttöalueiden eri vaikutuksista johtuvaa järjestelmäriskiä ja hyödyllistä laatia yhteiset säännöt järjestelmissä perustettaville vakuuksille.

--

(3) Olisi luotava yhteisön järjestelmä raha- ja arvopaperivakuuksien antamiselle sekä panttioikeuteen että omistusoikeuteen perustuvissa järjestelyissä mukaan luettuna takaisinostosopimukset eli repot. Tämä edistää rahoitusmarkkinoiden yhdentymistä ja kustannustehokkuutta ja yhteisön rahoitusjärjestelmän vakautta, mikä tukee palveluiden tarjoamisen ja pääomien liikkumisen vapautta rahoituspalveluiden yhtenäismarkkinoilla. Tässä direktiivissä keskitytään kahdenvälisiin rahoitusvakuusjärjestelyihin.

(4) Tämä direktiivi annetaan yhteisöoikeudellisissa puitteissa, jotka muodostuvat erityisesti [direktiivistä 98/26] ja luottolaitosten tervehdyttämisestä ja likvidaatiosta 4 päivänä huhtikuuta 2001 annetusta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivistä 2001/24/EY [(EYVL 2001, L 125, s. 15)], vakuutusyritysten tervehdyttämisestä ja likvidaatiosta 19 päivänä maaliskuuta 2001 annetusta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivistä 2001/17/EY [(EYVL 2001, L 110, s. 28)] sekä maksukyvyttömyysmenettelyistä 29 päivänä toukokuuta 2000 annetusta neuvoston asetuksesta (EY) N:o 1346/2000 [(EYVL 2000, L 160, s. 1)]. Tämä direktiivi on näiden aikaisempien säädösten yleisten periaatteiden mukainen eikä [ole] ristiriidassa niiden kanssa. Tällä direktiivillä täydennetään itse asiassa näitä olemassa olevia säädöksiä käsittelemällä muita asiaan liittyviä kysymyksiä ja menemällä kyseisiä säädöksiä pitemmälle niissä jo käsiteltyjen erityisten kysymysten osalta.

(5) Rahoitusvakuusjärjestelyihin liittyvän oikeusvarmuuden parantamiseksi jäsenvaltioiden on varmistettava, että tiettyjä maksukyvyttömyyslainsäädännön säännöksiä ei sovelleta tällaisiin järjestelyihin, varsinkaan säännöksiä, jotka estäisivät rahoitusvakuuden tehokkaan realisoimisen tai saattaisivat kyseenalaisiksi sellaisten nykyisten tekniikoiden pätevyys kuin kahdenvälinen sulkeutuva nettoutus, lisävakuuden antaminen täydentävän vakuuden muodossa tai vakuuden korvaaminen toisella.

--

- (9) Tämän direktiivin mukaisia rahoitusvakuuksia käyttävien osapuolten hallinnollisten rasitteiden rajoittamiseksi kansallisessa lainsäädännössä olisi rahoitusvakuuden osalta oltava mahdollista asettaa ainoastaan se julkivarmistusvaatimus, että rahoitusvakuus toimitetaan, siirretään, pidetään, rekisteröidään tai muutoin osoitetaan olevaksi vakuuden saajan tai vakuuden saajan puolesta toimivan henkilön omistuksessa tai hallinnassa, sulkematta kuitenkaan pois vakuuksiin liittyviä tekniikoita, joissa vakuuden antaja voi korvata vakuuden tai ottaa takaisin ylimääräisen vakuuden.
- (10) Samoista syistä ei saisi edellyttää, että rahoitusvakuusjärjestelyn luominen, pätevyys, julkivarmistus, täytäntöönpanokelpoisuus tai todistekelpoisuus tai rahoitusvakuuden antaminen rahoitusvakuusjärjestelyn nojalla olisi riippuvainen minkään muodollisen toimen suorittamisesta, esimerkiksi minkä tahansa asiakirjan laatimisesta määrämuodossa tai erityisellä tavalla, tallettamisesta viralliseen tai julkiseen elimeen tai rekisteröimisestä julkiseen rekisteriin, ilmoittamisesta sanoma- tai aikakauslehdessä, virallisessa rekisterissä tai julkaisussa taikka muulla tavoin, ilmoittamisesta julkiselle viranomaiselle tai erityismuotoisen näytön esittämisestä, joka koskee asiakirjan tai välineen laatimispäivää, asiaankuuluvien rahoitusvelvoitteiden määrää tai muuta seikkaa. Tässä direktiivissä on kuitenkin taattava tasapaino markkinoiden tehokkuuden sekä järjestelyn osapuolten ja sivullisten turvallisuuden välille ja vältettävä tällä tavoin muun muassa petosriskiä. Tasapaino olisi saavutettava siten, että tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvat ainoastaan ne rahoitusvakuusjärjestelyt, joissa edellytetään jossakin muodossa hallinnan luovuttamista, eli rahoitusvakuuden antamista, ja joissa rahoitusvakuuden antaminen voidaan todentaa kirjallisesti tai pysyvällä tavalla tallennetulla todisteella, jonka avulla kyseinen vakuus voidaan jäljittää. --

--

- (17) Tässä direktiivissä säädetään nopeista ja muotoon perustumattomista täytäntöönpanomenettelyistä rahoituksen vakauden turvaamiseksi ja rahoitusvakuusjärjestelyn osapuolen tekemästä eräännyttämisestä johtuvien seurannaisvaikutusten rajoittamiseksi. --
- (18) -- Rahalla tarkoitetaan ainoastaan tilille hyvitettyä rahaa tai vastaavanlaisia rahasaatavia (kuten rahamarkkinatalletuksia), joten setelit nimenomaisesti suljetaan ulkopuolelle.”
- 6 Kyseisen direktiivin 1 artiklassa, jonka otsikko on ”Aihe ja soveltamisala”, säädetään seuraavaa:
- ”1. Tässä direktiivissä säädetään yhteisön säännöstöstä, jota sovelletaan rahoitusvakuusjärjestelyihin, jotka täyttävät 2 ja 5 kohdassa tarkoitettut vaatimukset, sekä 4 ja 5 kohdassa säädetyn mukaisesti annettuihin rahoitusvakuuksiin.
2. Vakuuden saajan ja vakuuden antajan on kummankin kuuluttava johonkin seuraavista ryhmistä:
- a) viranomainen --;
- b) keskuspankki --;
- c) rahoituslaitos, jonka toiminnan vakautta valvotaan --;
- d) direktiivin [98/26] 2 artiklan c luetelmakohdassa määritelty keskuksena toimiva vastapuoli, d luetelmakohdassa määritelty selvitysosapuoli tai e luetelmakohdassa määritelty selvitysyhteisö --;
- e) muu kuin luonnollinen henkilö, mukaan luettuna yritykset ja yhtymät, joista ei ole muodostettu yhtiöitä, edellyttäen, että toinen osapuoli on a–d alakohdassa määritelty laitos.

3. Jäsenvaltiot voivat jättää rahoitusvakuusjärjestelyt tämän direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle, jos yksi osapuolista on 2 kohdan e alakohdassa tarkoitettu henkilö.

--

4. a) Annettavan rahoitusvakuuden on muodostuttava rahasta tai rahoitusvälineistä.

--

5. Tätä direktiiviä sovelletaan rahoitusvakuuteen sitten, kun se on annettu ja tämä voidaan todentaa kirjallisesti.

Rahoitusvakuuden antamisesta esitettävästä todisteesta on voitava tunnistaa, mitä rahoitusvakuutta todiste koskee. Tätä varten riittävä todiste on, että arvo-osuusvakuus on hyvitetty asiaan kuuluvalla tilille tai se muodostaa hyvityserän vakuustilillä ja että rahavakuus on hyvitetty nimetylle tilille tai se muodostaa hyvityserän nimetyllä tilillä.

--”

7 Mainitun direktiivin 2 artiklan otsikkona on ”Määritelmät”, ja sen sanamuoto on seuraava:

”1. Tässä direktiivissä tarkoitetaan

a) ’rahoitusvakuusjärjestelyllä’ omistusoikeuden siirtävää rahoitusvakuusjärjestelyä tai panttioikeuteen perustuvaa rahoitusvakuusjärjestelyä riippumatta siitä, koskevatko näitä pääsopimus tai yleiset sopimusehdot;

--

c) ’panttioikeuteen perustuvalla rahoitusvakuusjärjestelyllä’ järjestelyä, jossa vakuuden antaja antaa rahoitusvakuuden pantin muodossa vakuuden saajalle tai tämän hyväksi ja jossa rahoitusvakuuden täysi omistusoikeus säilyy vakuuden antajalla, kun vakuusoikeus perustetaan;

d) ’rahalla’ minkä tahansa valuutan määräiselle tilille maksettua rahaa tai vastaavanlaisia rahasaatavia, kuten rahamarkkinatalletuksia;

--

f) ’asiaankuuluvilla rahoitusvelvoitteilla’ velvoitteita, joiden vakuutena on rahoitusvakuusjärjestely ja jotka edellyttävät rahasuoritusta ja/tai rahoitusvälineen toimittamista;

Asiaankuuluvat rahoitusvelvoitteet voivat muodostua kokonaan tai osittain seuraavista:

- i) nykyisistä tai tulevista, todellisista tai ehdollisista taikka mahdollisista velvoitteista, mukaan lukien pääsopimuksesta tai vastaavasta järjestelystä johtuvat velvoitteet;
- ii) muun henkilön kuin vakuuden antajan velvoitteista vakuuden saajaa kohtaan; tai
- iii) tiettyyn luokkaan tai lajiin kuuluvista, ajoittain syntyvistä velvoitteista.

--

2. Tässä direktiivissä olevat viittaukset ’annettuun’ rahoitusvakuuteen tai rahoitusvakuuden ’antamiseen’ viittaavat rahoitusvakuuden toimittamiseen, siirtämiseen, pitämiseen, rekisteröimiseen tai muuten sen osoittamiseen, että rahoitusvakuus on vakuuden saajan tai vakuuden saajan puolesta

toimivan henkilön omistuksessa tai hallinnassa. Vakuuden antajan oikeus rahoitusvakuuden korvaamiseen toisella tai rahoitusvakuuden ylijäämän takaisin ottamiseen ei vaikuta siihen, että rahoitusvakuus on annettu vakuuden saajalle tässä direktiivissä mainitun mukaisesti.

3. Tässä direktiivissä olevat viittaukset 'kirjalliseen' sisältävät sähköiset ja kaikilla muilla pysyvillä tavoilla tehdyt tallennukset.”

8 Saman direktiivin 3 artiklassa, jonka otsikko on ”Muodolliset vaatimukset”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltiot eivät saa edellyttää, että rahoitusvakuusjärjestelyn luominen, pätevyys, julkivarmistus, täytäntöönpanokelpoisuus ja todistekelpoisuus tai rahoitusvakuuden antaminen rahoitusvakuusjärjestelyn nojalla olisi riippuvainen minkään muodollisen toimen suorittamisesta.

2. Edellä 1 kohdan säännösten rajoittamatta tätä direktiiviä sovelletaan rahoitusvakuuteen vasta sitten, kun se on annettu ja antamisesta voidaan esittää kirjallinen todiste ja jos rahoitusvakuusjärjestelystä on esittää kirjallinen tai oikeudellisesti vastaava todiste.”

9 Direktiivin 2002/47 4 artiklassa, jonka otsikko on ”Rahoitusvakuusjärjestelyjen täytäntöönpano”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että täytäntöönpanoon oikeuttavan tapahtuman toteutuessa vakuuden saajan on voitava realisoida seuraavin tavoin kaikki panttioikeuteen perustuvassa rahoitusvakuusjärjestelyssä ja sen ehtojen mukaisesti annetut rahoitusvakuudet:

--

b) raha kuittaamalla määrä asiaankuuluvia rahoitusvelvoitteita vastaan tai käyttämällä se niiden suorittamiseen.

--

4. Edellä 1 kohdassa tarkoitetut rahoitusvakuuden realisoimistavat eivät, ellei panttioikeuteen perustuvassa rahoitusvakuusjärjestelyssä sovitusta ehdoista muuta johdu, edellytä, että:

a) realisointiaikomuksesta on etukäteen ilmoitettu;

b) tuomioistuimien, viranomaisen tai muu henkilö hyväksyy realisointiehdot;

c) realisointi tapahtuu julkisella huutokaupalla tai muulla säädetyllä tavalla; tai

d) mikään lisäaika on kulunut.

5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että rahoitusvakuusjärjestely voi tulla voimaan ehtojensa mukaisesti vakuuden antajaa tai vakuuden saajaa koskevan likvidaatiomenettelyn tai koskevien tervehdyttämistoimenpiteiden aloittamisesta tai jatkamisesta riippumatta.

--”

- 10 Mainitun direktiivin 8 artiklassa, jonka otsikko on ”Maksukyvyttömyyssäännöksiä, joita ei sovelleta”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että rahoitusvakuusjärjestelyä ja rahoitusvakuuden antamista sellaisen järjestelyn mukaisesti ei voida julistaa mitättömäksi tai pätemättömäksi tai peräyttää ainoastaan sen perusteella, että rahoitusvakuusjärjestely on toteutunut tai että rahoitusvakuus on annettu:

- a) likvidaatiomenettelyn tai tervehdyttämistoimenpiteiden aloittamispäivänä, mutta ennen kyseistä aloittamista koskevaa määräystä tai päätöstä
- b) tällaisen menettelyn tai tällaisten toimenpiteiden alkamista edeltävän säädetyin ja menettelyn tai toimenpiteiden alkamisajankohdan taikka ajankohdan, jolloin tällaisen menettelyn tai tällaisten toimenpiteiden kuluessa annetaan määräys tai tehdään päätös tai ryhdytään muuhun toimeen tai sattuu muu tapahtuma, mukaan määräytyvän ajanjakson aikana.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kun rahoitusvakuusjärjestely tai asiaankuuluva rahoitusvelvoite on syntynyt tai rahoitusvakuus on annettu likvidaatiomenettelyn tai tervehdyttämistoimenpiteiden alkamispäivänä mutta niiden aloittamisen jälkeen, se on oikeudellisesti täytäntöönpanokelpoinen ja sivullisia sitova, jos vakuuden saaja voi todistaa, ettei hän ollut tietoinen eikä hänen olisi pitänyt olla tietoinen sellaisen menettelyn tai sellaisten toimenpiteiden aloittamisesta.

3. Jos rahoitusvakuusjärjestely sisältää:

- a) veloitteen antaa rahoitusvakuus tai lisärahoitusvakuus muutosten ottamiseksi huomioon rahoitusvakuuden arvossa tai asiaankuuluvien rahoitusvelvoitteiden määrässä, tai
- b) oikeuden ottaa takaisin rahoitusvakuus antamalla korvaukseksi tai vaihdossa asiallisesti samanarvoinen rahoitusvakuus,

jäsenvaltioiden on varmistettava, että rahoitusvakuuden, lisärahoitusvakuuden tai korvaavan rahoitusvakuuden antamista tällaisen veloitteen tai oikeuden nojalla ei pidetä mitättömänä tai peräytetä tai julisteta pätemättömäksi ainoastaan sillä perusteella, että:

- i) sellaisen vakuuden antaminen on tehty likvidaatiomenettelyn tai tervehdyttämistoimenpiteiden aloittamispäivänä mutta ennen kyseistä aloittamista koskevaa määräystä tai päätöstä tai tällaisen menettelyn tai tällaisten toimenpiteiden alkamista edeltävän säädetyin ja likvidaatiomenettelyn tai tervehdyttämistoimenpiteiden alkamisajankohdan taikka ajankohdan, jolloin tällaisen menettelyn tai tällaisten toimenpiteiden kuluessa annetaan määräys tai tehdään päätös tai ryhdytään muuhun toimeen tai sattuu muu tapahtuma, mukaan määräytyvän ajanjakson aikana; ja/tai
- ii) asiaankuuluvat rahoitusvelvoitteet syntyivät ennen rahoitusvakuuden, lisärahoitusvakuuden tai korvaavan rahoitusvakuuden antamispäivää.

– –”

Latvian oikeus

- 11 Rahoitusvakuuksista annettu laki (Finanšu nodrošinājuma likums) annettiin direktiivin 2002/47 saattamiseksi osaksi Latvian oikeutta.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 12 SIA Izdevniecība Stilus, jonka oikeudellinen seuraaja on Private Equity Insurance Group, ja Swedbank allekirjoittivat 14.4.2007 vakiomuotoisen käyttötilisopimuksen. Sopimus sisältää rahoitusvakuusehdon, jonka mukaan Izdevniecība Stilusin pankkitilille talletetut varat annetaan panttioikeuteen perustuvaksi rahoitusvakuudeksi Swedbankin saataville Izdevniecība Stilusilta.
- 13 Izdevniecība Stilus julistettiin maksukyvyttömäksi 25.10.2010. Pesänhoitaja teki tämän jälkeen uuden käyttötilisopimuksen, joka sisältää saman panttioikeuteen perustuvaa rahoitusvakuutta koskevan sopimusehdon.
- 14 Swedbank veloitti 8.6.2011 Izdevniecība Stilusin käyttötililtä 192,30 Latvian latia (LVL) (noin 274 euroa) tilinhoitomaksuna ajalta, joka päättyi maksukyvyttömäksi julistamiseen.
- 15 Izdevniecība Stilus, jota pesänhoitaja edustaa, nosti kanteen Swedbankia vastaan kyseisen määrän takaisinperimiseksi ja perusteli vaatimustaan kansallisen oikeuden periaatteella, jolla taataan velkojien tasavertainen asema maksukyvyttömyysmenettelyssä, sekä yksittäisiä velkojia koskevaan kieltoon toteuttaa toimenpiteitä, joista aiheutuu vahinkoa muille velkojille.
- 16 Latvialaiset ensimmäisen ja toisen asteen tuomioistuimet hylkäsivät kanteen perusteenaan muun muassa rahoitusvakuuksista annettu laki, jonka säännöksillä rahoitusvakuudet jätetään maksukyvyttömyyslainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle. Tämän jälkeen asiassa tehtiin kassaatiovalitus Augstākās tiesas Civillietu departamentsille (ylin tuomioistuin, siviiliasioita käsittelevä osasto, Latvia).
- 17 Mainittu tuomioistuin huomauttaa tässä yhteydessä, että direktiivi 2002/47 annettiin asiayhteydessä, johon liittyi muun muassa direktiivi 98/26, joka koskee maksujärjestelmiä ja arvopaperien selvitysjärjestelmiä. Niinpä se pohtii ensinnäkin sitä, sovelletaanko direktiiviä 2002/47 myös pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle tavanomaiselle pankkitilille, jota ei käytetä direktiivin 98/26 1 ja 2 artiklassa tarkoitettujen maksujärjestelmien ja arvopaperien selvitysjärjestelmien yhteydessä, talletettuihin varoihin.
- 18 Toiseksi Augstākās tiesas Civillietu departaments on epävarma siitä, onko rahoitusvakuuden etusija muihin vakuuksiin – muun muassa kiinnityksen kaltaiset julkiseen rekisteriin kirjatut vakuudet – nähden sopusoinnussa velkojien yhdenvertaista kohtelua maksukyvyttömyysmenettelyssä koskevan periaatteen kanssa. Se pohtii muun muassa, onko tällainen etusija perusteltu ja oikeasuhteinen, kun otetaan huomioon direktiivin 2002/47 tavoitteet.
- 19 Kolmanneksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää, että rahoitusvakuuksista annettua lakia sovelletaan sekä direktiivin 2002/47 1 artiklan 2 kohdan e alakohdassa tarkoitettuihin henkilöihin että luonnollisiin henkilöihin. Tämän seurauksena se pohtii yhtäältä, voidaanko kyseisen direktiivin säännökset mainitun säännöksen perusteella ulottaa koskemaan henkilöitä, jotka on nimenomaisesti jätetty sen soveltamisalan ulkopuolelle, ja jos voidaan, sovelletaanko mainittua säännöstä välittömästi. Mainittu tuomioistuin myöntää, että kyse on pääasian oikeusriidan asiayhteydessä hypoteettisista kysymyksistä, mutta se katsoo, että ne voivat osoittautua merkityksellisiksi siinä tapauksessa, että Latvijas Republikas Satversmes tiesa (perustuslakituomioistuin, Latvia) päättää tutkia rahoitusvakuuksista annetun lain perustuslainmukaisuuden.
- 20 Tässä tilanteessa Augstākās tiesas Civillietu departaments on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
 - ”1) Onko rahoitusvakuuden täytäntöönpanoa koskevia direktiivin 2002/47 4 artiklan säännöksiä tulkittava siten, kun otetaan huomioon saman direktiivin johdanto-osan ensimmäinen ja neljäs perustelukappale, että niitä voidaan soveltaa yksinomaan tileihin, joita käytetään

arvopaperiselvityksiin niitä koskevissa selvittämisjärjestelmissä, vai siten, että niitä voidaan soveltaa myös mihin tahansa pankissa avattuun tiliin, mukaan lukien käyttötili, jota ei käytetä arvopaperiliiketoimien selvittämiseen?

- 2) Onko direktiivin 2002/47 3 ja 8 artiklan säännöksiä tulkittava siten, kun huomioon otetaan saman direktiivin johdanto-osan kolmas ja viides perustelukappale, että direktiivin tarkoituksena on taata luottolaitoksille niiden asiakkaiden maksukyvyttömyyteen liittyvissä tapauksissa erityisen suotuista etusijakohtelu suhteessa kyseisten asiakkaiden muihin velkoihin, kuten palkkavaateita esittäviin työntekijöihin ja verovaateita esittävään valtioon sekä sellaisiin vakuusvelkoihin, joiden saataville on annettu rekisteriin kirjattu julkisesti luotettava vakuus?
- 3) Onko direktiivin 2002/47 1 artiklan 2 kohdan e alakohta ymmärrettävä säännökseksi, jolla toteutetaan vähimmäistason yhdenmukaistaminen, vai säännökseksi, jolla toteutetaan kattava yhdenmukaistaminen, eli onko sitä toisin sanoen tulkittava siten, että sen mukaan jäsenvaltiot voivat saattaa kyseisen säännöksen koskemaan oikeussubjekteja, jotka on nimenomaisesti suljettu [mainitun] direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle?
- 4) Onko direktiivin 2002/47 1 artiklan 2 kohdan e alakohta välittömästi sovellettava säännös?
- 5) Jos direktiivin 2002/47 tarkoitus ja soveltamisala ovat sellaisen kansallisen lain, jonka antaminen perusteltiin muodollisesti [kyseisen] direktiivin täytäntöönpanovelvollisuudella, tarkoitusta ja soveltamisalaa suppeammat, voidaanko kyseisen direktiivin tulkinnan perusteella todeta pätemättömäksi pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kansallisen oikeuden mukaista panttioikeuteen perustuvaa rahoitusvakuutta koskeva sopimusehto?"

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen ja toinen ennakkoratkaisukysymys

- 21 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä ja toisella kysymyksellään, jotka on syytä tutkia yhdessä, olennaisilta osin sitä, onko direktiiviä 2002/47 tulkittava siten, että siinä annetaan pääasiassa kyseessä olevan rahoitusvakuuden, jonka mukaan pankkitilille talletetut varat annetaan pankille panttioikeuteen perustuvaksi vakuudeksi sen kaikista saatavista tilinhaltijalta, saajalle oikeus panna kyseinen vakuus täytäntöön riippumatta vakuudenantajaa koskevan maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisesta.
- 22 Tässä yhteydessä on mainittava, että direktiivillä 2002/47 pyritään sen johdanto-osan kolmannen perustelukappaleen mukaan edistämään rahoitusmarkkinoiden yhdentymistä ja kustannustehokkuutta sekä Euroopan unionin rahoitusjärjestelmän vakautta.
- 23 Tätä varten kyseisellä direktiivillä otetaan käyttöön järjestelmä, jolla pyritään sen johdanto-osan 5, 9, 10 ja 17 perustelukappaleesta ilmenevällä tavalla rajoittamaan sen soveltamisalaan kuuluvia rahoitusvakuuksia käyttävien osapuolten hallinnollisia rasitteita, parantamaan kyseisiin vakuuksiin liittyvää oikeusvarmuutta jättämällä ne tiettyjen maksukyvyttömyyslainsäädännön säännösten soveltamisalan ulkopuolelle ja säätämään nopeista ja muotoon perustumattomista täytäntöönpanomenettelyistä rahoituksen vakauden turvaamiseksi ja rahoitusvakuusjärjestelyn osapuolen tekemästä eräännyttämisestä johtuvien seurannaisvaikutusten rajoittamiseksi.
- 24 Niinpä yhtäältä mainitun direktiivin 3 artiklassa kielletään olennaisilta osin jäsenvaltioita edellyttämästä, että rahoitusvakuusjärjestelyn luominen, pätevyys, julkivarmistus, täytäntöönpanokelpoisuus ja todistekelpoisuus tai rahoitusvakuuden antaminen rahoitusvakuusjärjestelyn nojalla olisi riippuvainen minkään muodollisen toimen suorittamisesta.

- 25 Toisaalta direktiivin 2002/47 4 artiklan 1 kohdassa säädetään, että panttioikeuteen perustuvan rahoitusvakuuden saajan on voitava realisoida vakuus jollakin siinä kuvatuista tavoista. Kyseisen direktiivin 4 artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että rahoitusvakuusjärjestely voi tulla voimaan ehtojensa mukaisesti vakuuden antajaa tai vakuuden saajaa koskevan likvidaatiomenettelyn tai tervehdyttämistoimenpiteiden aloittamisesta tai jatkamisesta riippumatta.
- 26 Niinpä on katsottava, että direktiivillä 2002/47 käyttöön otetussa järjestelmässä suljetaan pois se, että rahoitusvakuuksien käyttäminen olisi riippuvaista minkään muodollisen toimen suorittamisesta, ja sillä annetaan kyseisten vakuuksien saajille oikeus panna ne täytäntöön vakuuden antajaa koskevan maksukyvyyttömyysmenettelyn aloittamisesta riippumatta.
- 27 On näin ollen ratkaistava, kuuluuko pääasiassa kyseessä olevan kaltainen vakuus kyseisen direktiivin soveltamisalaan.
- 28 Tässä yhteydessä on todettava olevan riidatonta, että pääasiassa kyseessä oleva vakuus kuuluu mainitun direktiivin henkilölliseen soveltamisalaan, joka täsmennetään sen 1 artiklan 2 kohdassa.
- 29 Direktiivin 2002/47 asiallisesta soveltamisalasta on todettava aluksi, että vakuuden kattamien velvoitteiden on oltava kyseisen direktiivin 2 artiklan 1 kohdan f alakohdassa tarkoitettuja ”asiaankuuluvia rahoitusvelvoitteita”. Kyseisessä säännöksessä esitetyn määritelmän mukaan ”asiaankuuluvilla rahoitusvelvoitteilla” tarkoitetaan velvoitteita, joiden vakuutena on rahoitusvakuusjärjestely ja jotka edellyttävät rahasuoritusta ja/tai rahoitusvälineen toimittamista. Ne voivat koostua kokonaan tai osittain nykyisistä tai tulevista velvoitteista, mukaan lukien pääsopimuksesta tai vastaavasta järjestelystä johtuvat velvoitteet, muun henkilön kuin vakuuden antajan velvoitteista vakuuden saajaa kohtaan tai tiettyyn luokkaan tai lajiin kuuluvista, ajoittain syntyvistä velvoitteista.
- 30 Kuten kaikki huomautuksia unionin tuomioistuimelle esittäneet osapuolet mainitsevat, direktiivin 2002/47 2 artiklan 1 kohdan f alakohdan mukainen ”asiaankuuluvien rahoitusvelvoitteiden” määritelmä kattaa pääasian kaltaiset tilanteet, joissa vakuus kattaa pankin kaikki saatavat tilinhaltijalta.
- 31 Yhtäältä on näet katsottava, että koska direktiivin 2002/47 tekstissä ei ole säädetty nimenomaisesti rajoituksesta, direktiivin 2002/47 2 artiklan 1 kohdan f alakohdan määritelmässä esiintyvän ilmaisun ”velvoitteet, jotka edellyttävät rahasuoritusta ja/tai rahoitusvälineen toimittamista” on ymmärrettävä tarkoittavan kaikkia velvoitteita, jotka edellyttävät rahasuoritusta, ja näin ollen myös tilinhaltijan tavanomaisia rahamääräisiä velkoja pankkia kohtaan, esimerkiksi pääasiassa kyseessä olevaa tilinhoitomaksua.
- 32 Toisaalta on katsottava, että koska asiaankuuluvat rahoitusvelvoitteet voivat direktiivin 2002/47 2 artiklan 1 kohdan f alakohdassa olevan määritelmän mukaan koostua kokonaan tai osittain nykyisistä tai tulevista velvoitteista, mukaan lukien pääsopimuksesta tai vastaavasta järjestelystä johtuvat velvoitteet, kyseinen määritelmä kattaa myös pääasian kaltaisen tilanteen, jossa vakuus kattaa yksittäisen velvoitteen lisäksi pankin kaikki saatavat tilinhaltijalta.
- 33 Tämän jälkeen on mainittava, että direktiivin 2002/47 1 artiklan 4 kohdan a alakohdan mukaan direktiivissä tarkoitettavan rahoitusvakuuden on muodostuttava rahasta tai rahoitusvälineistä. Käsite ”raha” määritellään mainitun direktiivin 2 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tilille maksetuksi rahaksi tai vastaavanlaiseksi rahasaatavaksi, kuten rahamarkkinatalletukseksi. Lisäksi on mainittava saman direktiivin johdanto-osan 18 perustelukappaleesta ilmenevän, että setelit jäävät kyseisen määritelmän ulkopuolelle. Koska direktiivissä 2002/47 ei säädetä mistään muusta soveltamisalan ulkopuolelle jättämisestä, on julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksensa 29 kohdassa esittämällä tavalla todettava, että mainittu määritelmä kattaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle pankkitilille talletetut varat.

- 34 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämästä kysymyksestä, onko direktiivin 2002/47 asiallinen soveltamisala sen antamiseen liittyvä asiayhteys huomioon ottaen rajattava koskemaan pelkästään direktiivin 98/26 1 ja 2 artiklassa tarkoitetuissa maksujärjestelmissä ja arvopaperiselvitysjärjestelmissä käytettäville tileille talletettavia varoja, on mainittava, ettei tällaiselle rajaukselle löydy tukea direktiivin 2002/47 tekstistä. Sen sijaan on katsottava, että vaikka kyseinen direktiivi annettiin – kuten sen johdanto-osan ensimmäisestä ja neljännessä perustelukappaleesta ilmenee – asiayhteydessä, jonka muodosti muun muassa direktiivi 98/26, ja vaikka unionin lainsäätäjä piti viimeksi mainitussa direktiivissä tarkoitettujen maksujärjestelmien ja selvitysjärjestelmien yhteydessä annettujen vakuuksien yhteistä sääntelyä hyödyllisenä, direktiivillä 2002/47 täydennetään sen johdanto-osan neljännessä perustelukappaleessakin muistutetulla tavalla olemassa olevia säädöksiä käsittelemällä muita asiaan liittyviä kysymyksiä ja menemällä kyseisiä säädöksiä pidemmälle. Lisäksi on julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksensa 31 kohdassa esittämällä tavalla mainittava, että myös rahoitusvakuusjärjestelyistä annettavaa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä koskevan ehdotuksen (EYVL 2001, C 180 E, s. 312) perusteluissa vahvistetaan, että direktiivi 2002/47 annettiin tavoitteena mennä direktiivin 98/26 soveltamisalaa pidemmälle.
- 35 Tästä seuraa, ettei direktiivin 2002/47 asiallisen soveltamisalan voida katsoa rajoittuvan direktiivissä 98/26 tarkoitettujen maksujärjestelmien ja arvopaperiselvitysjärjestelmien yhteydessä käytettäville tileille talletettuihin varoihin.
- 36 Tämän jälkeen on mainittava, että direktiiviä 2002/47 sovelletaan sen 1 artiklan 5 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan rahoitusvakuuteen sitten, kun se on annettu ja kun sen antaminen voidaan todentaa kirjallisesti, mikä sisältää kyseisen direktiivin 2 artiklan 3 kohdan mukaan sähköiset ja kaikilla muilla pysyvillä tavoilla tehdyt tallennukset. Mainitun direktiivin 3 artiklan 2 kohdassa puolestaan ilmaistaan nimenomaisesti, että saman direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetty kieltö, jonka mukaan rahoitusvakuuden antamiselta ei saada edellyttää minkään muodollisen toimen suorittamista, ei ole esteenä sille, että direktiiviä sovelletaan rahoitusvakuuteen vasta sitten, kun vakuus on annettu ja antaminen voidaan todentaa kirjallisesti.
- 37 Direktiivin 2002/47 2 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä virkkeessä esitetyn määritelmän mukaan rahoitusvakuuden antamisella tarkoitetaan rahoitusvakuuden toimittamista, siirtämistä, pitämistä, rekisteröimistä tai muuten sen osoittamista, että rahoitusvakuus on vakuuden saajan tai vakuuden saajan puolesta toimivan henkilön omistuksessa tai hallinnassa.
- 38 Mainitussa direktiivissä ei kuitenkaan täsmennetä, missä tilanteissa kriteeri, jonka mukaan vakuuden saajan on saatava se omistukseensa tai hallintaansa, täyttyy pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen aineettoman vakuuden, joka muodostuu pankkitilille talletetuista varoista, kohdalla.
- 39 Koska jäsenvaltioiden oikeuteen ei ole nimenomaisesti viitattu, mainittua kriteeriä on tulkittava koko unionissa itsenäisesti ja yhtenäisesti siten, että tulkinnassa otetaan huomioon kyseisen säännöksen sanamuoto ja asiayhteys sekä sillä tavoiteltu päämäärä (ks. vastaavasti tuomio 16.7.2015, A, C-184/14, EU:C:2015:479, 31 ja 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 40 Tässä yhteydessä on mainittava direktiivin 2002/47 johdanto-osan kymmenennestä perustelukappaleesta ilmenevän, että kyseisellä direktiivillä pyritään vakiinnuttamaan tasapaino yhtäältä markkinoiden tehokkuuden – mihin on keinona rahoitusvakuuden antamiseen liittyvien muodollisuuksien välttäminen – ja toisaalta rahoitusvakuusjärjestelyn osapuolten ja kolmansien suojan – mihin on keinona sen edellyttäminen, että rahoitusvakuusjärjestelyn luominen konkretisoituu tietynlaisella hallinnan luovutuksella – välillä.
- 41 Rahoitusvakuuden antamista koskevalla edellytyksellä pyritään nimittäin varmistamaan, että rahoitusvakuusjärjestelyssä nimetty vakuuden saaja voi tosiasiallisesti määrätä siitä, jos vakuuden täytäntöönpanoon johtava tapahtuma toteutuu.

- 42 On lisättävä direktiivin 2002/47 johdanto-osan 17 perustelukappaleesta ilmenevän, että kyseisessä direktiivissä säädetään nopeista ja muotoon perustumattomista täytäntöönpanomenettelyistä rahoituksen vakuuden turvaamiseksi ja rahoitusvakuusjärjestelyn osapuolen tekemästä eräännyttämisestä johtuvien seurannaisvaikutusten rajoittamiseksi. Rahoitusvakuuden antamista koskevalla edellytyksellä, jolla annetaan varmuus siitä, että saaja voi tosiasiallisesti määrätä vakuudesta, voidaan edistää mainitun tavoitteen saavuttamista.
- 43 Lisäksi on mainittava direktiivin 2002/47 2 artiklan 2 kohdan toisen virkkeen tekstissä säädettävän, että oikeus rahoitusvakuuden korvaamiseen toisella tai oikeus vakuutena annettujen varojen ylijäämän takaisin ottamiseen ei vaikuta siihen, että rahoitusvakuus on annettu vakuuden saajalle. Kyseinen oikeus ei kohdistuisi mihinkään, jos pankkitilille talletettuina varoina annetun vakuuden saajan katsottaisiin saaneen kyseiset varat ”omistukseensa tai hallintaansa” myös siinä tapauksessa, että tilinhaltija voi määrätä niistä vapaasti.
- 44 Tästä seuraa, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen vakuuden, joka muodostuu tavanomaiselle pankkitilille talletetuista varoista, saajan voidaan katsoa saaneen kyseiset varat ”omistukseensa tai hallintaansa” ainoastaan sillä edellytyksellä, että vakuuden antaja on estynyt määräämästä niistä.
- 45 On vielä katsottava, ettei rahoitusvakuus lähtökohtaisesti kuulu direktiivin 2002/47 soveltamisalaan, jos se on annettu maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen jälkeen.
- 46 Kyseisen direktiivin 8 artiklan 1 ja 3 kohta ovat nimittäin olennaisilta osin esteenä sille, että maksukyvyttömyysmenettelyllä voisi olla taannehtiva vaikutus ennen kyseisen menettelyn aloittamista annettuihin rahoitusvakuuksiin. Mainitun direktiivin 8 artiklan 2 kohdan mukaan on sitä vastoin niin, että jos vakuus on annettu tällaisen menettelyn aloittamisen jälkeen, vakuusjärjestely on oikeudellisesti täytäntöönpanokelpoinen ja sivullisia sitova vain poikkeuksellisesti eli silloin, jos vakuus on annettu menettelyn aloittamispäivänä ja jos vakuuden saaja voi todistaa, ettei hän ollut tietoinen eikä hänen olisi pitänyt olla tietoinen menettelyn aloittamisesta. Kuten julkisasiamies esittää ratkaisuehdotuksensa 63 ja 64 kohdassa, kyseinen direktiivi ei kata vakuuksia, jotka annetaan maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen jälkeen, ellei kyse ole saman direktiivin 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista tilanteista.
- 47 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on edellä 44 ja 46 kohdassa esitetyt toteamukset huomioon ottaen tutkittava muun muassa yhtäältä, siirrettiinkö Swedbankin Izdevniecība Stilusin tililtä nostamat varat kyseiselle tilille ennen maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamista tai menettelyn aloittamispäivänä – sillä Swedbank on todistanut, ettei se ollut tietoinen eikä sen olisi pitänyt olla tietoinen menettelyn aloittamisesta –, ja toisaalta, oliko Izdevniecība Stilus estynyt määräämästä kyseisistä varoista sen jälkeen, kun ne oli siirretty mainitulle tilille.
- 48 Ellei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tutkinnassa muuta ilmene, vaikuttaa siltä, etteivät kyseiset edellytykset täyty nyt käsiteltävässä asiassa. Pääasian asianosaiset olivat nimittäin unionin tuomioistuimessa pidetyssä istunnossa yksimielisiä yhtäältä siitä, että Swedbankin nostamat varat oli talletettu kyseessä olevalle tilille vasta maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamispäivän jälkeen, ja toisaalta siitä, ettei pääasiassa kyseessä olevaan rahoitusvakuusjärjestelyyn sisältynyt ehtoa, jonka mukaan Izdevniecība Stilus ei olisi voinut määrätä kyseisistä varoista sen jälkeen, kun ne siirrettiin kyseiselle tilille.
- 49 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pohdinnasta, onko direktiivillä 2002/47 käyttöön otettu järjestelmä sopusoinnussa velkojien yhdenvertaista kohtelua maksukyvyttömyysmenettelyssä koskevan periaatteen kanssa, on vielä muistutettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan Euroopan unionin perusoikeuskirjan 20 artiklassa vahvistettu yhdenvertaisuus lain edessä on unionin oikeuden yleinen periaate, joka edellyttää, että toisiinsa rinnastettavia tapauksia ei kohdella eri tavalla ja että erilaisia tapauksia ei kohdella samalla tavalla, ellei eroa voida objektiivisesti perustella. Erilainen kohtelu on perusteltua, kun se perustuu objektiiviseen ja järkevään perusteeseen eli kun se

vastaa asianomaisessa lainsäädännössä hyväksyttävästi tavoiteltua päämäärää ja kun tämä erilainen kohtelu on oikeassa suhteessa asianomaisella kohtelulla tavoiteltuun päämäärään nähden (tuomio 17.10.2013, Schaible, C-101/12, EU:C:2013:661, 76 ja 77 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 50 Kuten edellä 26 kohdasta ilmenee, direktiivillä 2002/47 käyttöön otetussa järjestelmässä suljetaan pois se, että rahoitusvakuuksien antaminen olisi riippuvaista minkään muodollisen toimen suorittamisesta, ja sillä annetaan kyseisten vakuuksien saajille oikeus panna ne täytäntöön vakuuden antajaa koskevan maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisesta huolimatta. Niinpä kyseisellä järjestelmällä annetaan rahoitusvakuuksille etu muihin, kyseisen direktiivin soveltamisalaan kuulumattomiin vakuuslajeihin nähden.
- 51 On todettava, että tällainen erilainen kohtelu perustuu objektiiviseen perusteeseen, joka vastaa direktiivillä 2002/47 hyväksyttävästi tavoiteltua päämäärää, joka on rahoitusvakuuksiin liittyvän oikeusvarmuuden vahvistaminen ja niiden tehokkuuden parantaminen rahoitusjärjestelmän vakauden varmistamiseksi.
- 52 On myös mainittava, ettei ennakkoratkaisupyynnössä mainita mitään seikkaa, jonka perusteella voitaisiin katsoa, ettei mainittu erilainen kohtelu ole oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään. Tässä yhteydessä on otettava muun muassa huomioon se, että direktiivin 2002/47 aineellinen sovellettavuus riippuu vakuuden antamisesta ja edellyttää, että se on annettu ennen maksukyvyttömyysmenettelyn alkamista, ellei 8 artiklan 2 kohdasta muuta seuraa. Tästä seuraa julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksensa 65 kohdassa mainitsemalla tavalla se, että direktiivillä 2002/47 käyttöön otettu järjestelmä ei lähtökohtaisesti voi kattaa vakuutena olevalle tilille maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen jälkeen siirrettyjä määriä. Lisäksi on todettava mainitun direktiivin henkilöllisestä soveltamisalasta, että sen 1 artiklan 3 kohdassa annetaan jäsenvaltioille oikeus olla soveltamatta sitä sellaisiin rahoitusvakuusjärjestelyihin, joissa on osapuolena saman direktiivin 1 artiklan 2 kohdan e alakohdassa tarkoitettu henkilö. On vielä muistutettava, että direktiivillä 2002/47 käyttöön otettu järjestelmä koskee ainoastaan sitä osaa vakuudenantajan varoista, jonka osalta tämä on hyväksynyt tietynlaisen hallinnan luovutuksen.
- 53 Tässä tilanteessa on katsottava, ettei ensimmäisen ja toisen ennakkoratkaisukysymyksen tutkimisen yhteydessä ole tullut esiin yhtään seikkaa, joka voisi vaikuttaa direktiivin 2002/47 pätevyteen yhdenvertaisen kohtelun periaatteen kannalta.
- 54 Ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen on edellä esitetyn perusteella vastattava, että direktiiviä 2002/47 on tulkittava siten, että siinä annetaan pääasiassa kyseessä olevan rahoitusvakuuden, jonka mukaan pankkitilille talletetut varat annetaan pankille panttioikeuteen perustuvaksi vakuudeksi sen kaikista saatavista tilinhaltijalta, saajalle oikeus panna kyseinen vakuus täytäntöön riippumatta vakuudenantajaa koskevan maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisesta ainoastaan, jos yhtäältä mainitun vakuuden muodostavat varat on siirretty kyseiselle tilille ennen kyseisen menettelyn aloittamista tai menettelyn aloittamispäivänä – sillä pankki on todistanut, ettei se ollut tietoinen eikä sen olisi pitänyt olla tietoinen menettelyn aloittamisesta –, ja jos toisaalta mainitun tilin haltija oli estynyt määräämästä mainituista varoista niiden kyseiselle tilille siirtämisen jälkeen.

Kolmas ja neljäs kysymys

- 55 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kolmannella ja neljännellä kysymyksellään olennaisilta osin sitä, onko direktiivin 2002/47 1 artiklan 2 kohdan e alakohtaa tulkittava siten, että siinä annetaan jäsenvaltioille oikeus ulottaa kyseisen direktiivin henkilöllinen soveltamisala luonnollisiin henkilöihin, ja sovelletaanko kyseistä säännöstä välittömästi.

- 56 Tässä yhteydessä on muistutettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ennakkoratkaisupyynnön esittämisen oikeutuksena ei ole intressi saada neuvoa-antavia lausuntoja yleisistä tai hypoteettisista kysymyksistä vaan se, että kysymys on tarpeen unionin oikeutta koskevan riidan todelliseksi ratkaisemiseksi (ks. vastaavasti tuomio 7.11.2013, Romeo, C-313/12, EU:C:2013:718, 40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 57 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin myöntää kolmannen ja neljännen kysymyksensä olevan pääasian yhteydessä pelkästään hypoteettisia, koska siinä ei ole osallisena luonnollista henkilöä.
- 58 Kuten julkisasiamies esittää ratkaisuehdotuksensa 71 kohdassa, se, että kysymyksillä saattaa olla merkitystä, jos Latvijan Republikas Satversmes tiesa (perustuslakituomioistuin) mahdollisesti tutkii rahoitusvakuuksista annetun lain perustuslainmukaisuuden, ei vaikuta mainittujen kysymysten hypoteettisuuteen pääasiassa.
- 59 Tässä tilanteessa kolmas ja neljäs kysymys on jätettävä tutkimatta.

Viides kysymys

- 60 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee viidennellä kysymyksellään olennaisilta osin sitä, onko siinä tapauksessa, että direktiivin 2002/47 tarkoitus ja soveltamisala olisivat sen täytäntöön panemiseksi annetun kansallisen lain tarkoitusta ja soveltamisalaa suppeammat, mahdollista turvautua mainitun direktiivin tulkintaan pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen, kansallisen oikeuden mukaisen panttioikeuteen perustuvaa rahoitusvakuutta koskevan sopimusehdon toteamiseksi pätemättömäksi.
- 61 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ennakkoratkaisupyynnön sisältöä koskevat vaatimukset mainitaan nimenomaisesti unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 94 artiklassa, josta ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen oletetaan SEUT 267 artiklaan perustuvassa yhteistyössä olevan tietoinen ja jota sen on tunnollisesti noudatettava (määräys 12.5.2016, Security Service ym., C-692/15–C-694/15, EU:C:2016:344, 18 kohta ja määräys 8.9.2016, Google Ireland ja Google Italy, C-322/15, EU:C:2016:672, 15 kohta).
- 62 Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen on näin ollen esitettävä täsmällisesti ne syyt, joiden perusteella se on päättänyt pohtimaan unionin oikeuden tiettyjen säännösten tulkintaa ja pitämään tarpeellisena ennakkoratkaisukysymysten esittämistä unionin tuomioistuimelle. Unionin tuomioistuin on jo katsonut, että on välttämätöntä, että kansallinen tuomioistuin antaa edes vähäisen selostuksen niistä syistä, joiden perusteella se on valinnut ne unionin oikeuden säännökset ja määräykset, joiden tulkintaa se pyytää, ja siitä, miten nämä säännökset ja määräykset ja sen käsiteltävänä olevassa asiassa sovellettava kansallinen lainsäädäntö liittyvät toisiinsa (tuomio 10.3.2016, Safe Interenvíos, C-235/14, EU:C:2016:154, 115 kohta ja määräys 12.5.2016, Security Service ym., C-692/15–C-694/15, EU:C:2016:344, 20 kohta).
- 63 Tässä yhteydessä on myös korostettava sitä, että ennakkoratkaisupyynnöissä olevat tiedot eivät ole tarpeen ainoastaan sen vuoksi, että unionin tuomioistuin voisi niiden perusteella antaa vastauksia, joista on hyötyä, vaan myös siksi, että jäsenvaltioiden hallituksilla ja muilla osapuolilla, joita asia koskee, on mahdollisuus esittää huomautuksensa Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklan mukaisesti (ks. vastaavasti tuomio 5.7.2016, Ognyanov, C-614/14, EU:C:2016:514, 20 kohta ja määräys 8.9.2016, Google Ireland ja Google Italy, C-322/15, EU:C:2016:672, 17 kohta).
- 64 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää viidennen kysymyksen selittämättä sitä enemmän ennakkoratkaisupyynnön perusteluissa. Kysymyksen sanamuodosta voidaan todeta, että siinä ainoastaan viitataan yleisesti oletukseen siitä, että direktiivin 2002/47 tarkoitus ja

soveltamisala olisivat suppeampia kuin kansallisen lain tarkoitus ja soveltamisala, ilmaisematta niitä konkreettisia seikkoja tai kyseisen direktiivin tai kansallisen lainsäädännön tiettyjä säännöksiä, joiden vuoksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on päättänyt esittää kyseisen kysymyksen.

- 65 Niinpä on mahdotonta ymmärtää varmuudella oletusta, johon ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa viidennessä kysymyksessään. Erityisesti on mainittava, ettei unionin tuomioistuin voi ennakkoratkaisupyynnön perusteella tietää, tarkoittaako kyseinen tuomioistuin pääasiassa täysin hypoteettista tilannetta, jonka mukaan direktiivin 2002/47 henkilöllinen soveltamisala olisi kansallisen oikeuden henkilöllistä soveltamisalaa suppeampi, vai tarkoittaako se muita tilanteita.
- 66 Tällaisten puutteiden vuoksi ennakkoratkaisupyynnö ei mahdollista sitä, että jäsenvaltioiden hallitukset ja Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklassa tarkoitetut muut osapuolet voisivat esittää hyödyllisiä huomautuksia viidennestä kysymyksestä, eikä sitä, että unionin tuomioistuin voisi antaa ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle hyödyllisen vastauksen pääasian ratkaisemiseksi.
- 67 Tässä tilanteessa viides kysymys on jätettävä tutkimatta.

Oikeudenkäyntikulut

- 68 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Rahoitusvakuusjärjestelyistä 6.6.2002 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2002/47/EY on tulkittava siten, että siinä annetaan pääasiassa kyseessä olevan rahoitusvakuuden, jonka mukaan pankkitilille talletetut varat annetaan pankille panttioikeuteen perustuvaksi vakuudeksi sen kaikista saatavista tilinhaltijalta, saajalle oikeus panna kyseinen vakuus täytäntöön riippumatta vakuudenantajaa koskevan maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisesta ainoastaan, jos yhtäältä mainitun vakuuden muodostavat varat on siirretty kyseiselle tilille ennen kyseisen menettelyn aloittamista tai menettelyn aloittamispäivänä – sillä pankki on todistanut, ettei se ollut tietoinen eikä sen olisi pitänyt olla tietoinen menettelyn aloittamisesta –, ja jos toisaalta mainitun tilin haltija oli estynyt määräämästä mainituista varoista niiden kyseiselle tilille siirtämisen jälkeen.

Allekirjoitukset